

Asia: VN/27332/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

1. Näkemykset hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisessa

Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus näkemyksenne mukaan hallitusohjelmassa rahapelijärjestelmän uudistamiselle asetettuja tavoitteita ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta?

Rahapeliuudistuksen tavoitteeksi on hallitusohjelmassa asetettu terveydellisten, taloudellisten ja sosiaalisten haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä rahapelijärjestelmän kanavointiasteen parantaminen. MIELI ry katsoo, että lisenssijärjestelmään siirtyminen ja sitä koskeva säädöskokonaisuus ovat selkeässä ristiriidassa haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitteen kanssa. Rahapelimarkkinoiden avaaminen kilpailulle lähtökohtaisesti on omiaan lisäämään ja vaikeuttamaan haittoja. Tämä ilmenee myös esityksen vaikutusarvioissa. Vaikka säädöskokonaisuuteen sisältyy elementtejä, joilla näitä kielteisiä vaikutuksia pyritään ehkäisemään, kokonaisuus ei vastaa haittojen vähentämisen ja ehkäisyn tavoitteeseen, vaan esityksen tosiasiallisena tavoitteena näyttäytyy ainoastaan kanavointiasteen parantaminen. Tämän ovat osaltaan tuoneet aiemmin esille myös esimerkiksi oikeuskansleri ja kuluttaja- ja kilpailuvirasto.

2. Esityksen pääasialliset vaikutukset

Voitte kertoa näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnista.

Esityksen vaikutusten arvioinnissa nousee esille se, että rahapeliuudistus tulee lisäämään ja vaikeuttamaan pelihaittoja ja myös lisäämään niihin liittyvää palvelutarvetta. Arvioinnissa nousee esille muiden muassa kielteisen vaikutusten korostuminen nuorten ja nuorten aikuisten ryhmässä, mitä voidaan pitää erittäin vakavana uhkana nuorten mielenterveyskriisin olosuhteissa. Rahapeliongelmat kytkeytyvät monimuotoisesti psyykkiseen ja fyysiseen sairastavuuteen, ja esimerkiksi päihteiden käyttöön. Mielialahäiriöt ja ahdistuneisuus ovat rahapeliiriippuvuuden riskitekijöitä ja liitännäisoireita. Rahapeliongelma voi seurata yrityksestä hoitaa psyykkisiä oireita, ja rahapeliongelma puolestaan osaltaan aiheuttaa niitä. Yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa koko väestön, mutta aivan erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyden oireilu on lisääntynyt, ja aiheuttaa kansantalouteen merkittäviä kustannuksia, rahapelijärjestelmän muuttaminen haittoja lisäävään suuntaan on väärä askel. MIELI ry pitää toivottavana, että vaikutusten arviointiin sisällytetään vielä mielenterveysvaikutusten arviointi, joka pitää sisällään myös esimerkiksi

vaikutukset itsemurhiin, sillä tutkimusten mukaan rahapeliriippuvuutta sairastavien henkilöiden yleisin kuolinsyy on itsemurha. Samoin on tärkeää, että esityksen lapsi- ja nuorisovaikutukset arvioidaan kokonaisuutena.

a. Rahapelilain 1 luku – Yleiset säännökset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

b. Rahapelilain 2 luku – Yksinoikeustoimilupa, rahapeliteimilupa ja peliohjelmistotoimilupa

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Valtio-omisteisen yhtiön toiminnan ohjaaminen ja valvonnan järjestäminen on aina helpompaa kuin muiden lisenssiyhtiöiden. MIELI ry pitääkin tärkeänä, että Veikkaus toimii Suomessa Alkon tavoin selkeästi valtio-omisteisena erityistehtävayhtiönä, ja pitää huolestuttavana kaikkia viittauksia Veikkauksen omistusta koskeviin tulevaisuuden ratkaisuihin. Haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitteen kannalta on ristiriitaista, että nimenomaan eniten haittoja tuottavat rahapelit ollaan uudessa järjestelmässä avaamassa kilpailulle.

c. Rahapelilain 3 luku – Rahapeliin toimeenpano

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

MIELI ry ehdottaa, että rahapelaamisen ikäraja nostetaan 20 vuoteen, jota Suomessa noudatetaan ikärajana myös vahvojen alkoholituotteiden myynnille. Tämä osaltaan suojaisi nuoria aikuisia, joihin kohdistuu erityisiä riskejä pelihaittojen kasvusta. Samoin MIELI ry pitää tärkeänä, että rahapelejä ei tarjota tapahtumissa tai tilanteissa, joihin osallistuu alle 18-vuotiaita.

MIELI ry pitää tärkeänä kaikkia toimiluvanhaltioita koskevaa yhteistä talletus- ja/tai tappiorajaa rahapelaamisen ja sen haittojen hallitsemiseksi. Rajan puuttuminen heikentäisi tilannetta nykymallista, jossa Veikkauksen peleissä pelaajan on asetettava verkkopelaamiseen rahansiirtorajat ja lisäksi asetettava tappiorajat nopearytmisissä peleissä. Toimilupakohtaiset rajat eivät ole riittävät tilanteessa, jossa pelaajat pelaavat eri lisenssinhaltijoiden pelejä ristiin. Alle 25-vuotiaille tulisi asettaa muuta väestöä matalammat rahansiirto- ja/tai tappiorajat, ja nuoriin pelaajiin olisi myös tärkeää kohdentaa erityisiä haittoja ehkäiseviä ja vähentäviä toimia.

d. Rahapelilain 4 luku – Rahapeliin markkinointi

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

MIELI ry kantaa erityistä huolta kasvavaan pelitarjontaan kytkeytyvästä kasvavasta rahapeliin markkinoinnista. Ruotsin lisenssijärjestelmään siirtymisen kokemukset osoittavat, että pelien mainonta ja markkinointi todennäköisesti moninkertaistuu lisenssijärjestelmään siirryttäessä. Rungas altistuminen rahapelimainonnalle tutkitusti lisää positiivista suhtautumista pelaamiseen ja itse pelaamista. Erityisesti lapset ja nuoret sekä haavoittuvat ryhmät ovat alttiita rahapelimainonnalle. Rahapelimainonta lisää ongelmallisesti pelaavien pelikulutusta ja riskinottoa ja vaikeuttaa pelaamattomuuspäätöksessä pysymistä. Lasten ja nuorten suojelemiseksi mainonnalta rahapeliin

ulkomainonta tulee kieltää kokonaan, minkä lisäksi rahapelimainonta televisiossa ja radiossa tulee kieltää päivisin ja alkuillasta. Tilaisuuksissa, tapahtumissa ja toimintaympäristöissä, joissa toimii alaikäisiä (ml. verkkoyhteisöt), rahapelimainonta tulee kieltää kokonaan, minkä lisäksi alle 25-vuotiaisiin suuntautuvaa mainontaa ja markkinointia tulee rajata. Sponsorointiin ja esimerkiksi ns. influenssereiden käyttöön rahapelimainonnassa tulee asettaa rajoituksia, joilla mm. turvataan, että rahapelimainonta ei kohdistu lapsiin ja nuoriin tahallisesti tai tahattomasti. Samoin MIELI ry näkee tärkeäksi toimet, joilla suojellaan nuoria urheilijoita mutta myös aikuisurheilijoita rahapelihaitoilta, joihin heillä kansainvälisen tutkimuksen ja myös alan kanssa käydyn keskustelun perusteella on kohonnut riski. Nämä toimet tulee liittää myös sponsorisopimuksiin.

e. Rahapelilain 5 luku – Valvonta

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Lisenssijärjestelmään siirtyminen tulee vaikeuttamaan merkittävästi rahapeliteoimialan valvontaa. Vaikka nykyistä järjestelmän ulkopuolista pelitarjontaa saadaan valvonnan piiriin, lisenssihaltioiden joukon valvonta tulee olemaan merkittävästi suurempi tehtävä kuin nykyinen malli, jossa valvonta pääasiassa kohdistuu valtio-omisteiseen yhtiöön. Lisenssinhaltijoiden kilpailu aiheuttaa myös todennäköisesti tilanteita, joissa pelien tarjoamista tai markkinointia koskevien säädösten rajoja koetellaan kilpailuedun saamiseksi. Muuttuva järjestelmä siis edellyttää aikaisempaa selkeästi suurempia valvonnan resursseja. Valvontaviranomaisen tulosohjaus tulee vastuuttaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jolle rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen asiantuntemus luontevasti kuuluu.

f. Rahapelilain 6 luku – Valvontamaksu

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

g. Rahapelilain 7 luku – Rahapeliteoiminnan ja -markkinoinnin kieltäminen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

h. Rahapelilain 8 luku – Maksuliikenteen ja verkkoliikenteen estäminen ja verkkosisällön poistaminen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

i. Rahapelilain 9 luku – Seuraamukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

j. Rahapelilain 10 luku – Valtionavustukset pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Tarve pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tulee uudistuksen myötä kasvamaan. Aiottu viiden miljoonan euron panostus pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen ei todennäköisesti ole riittävää. Samalla on huomioitava, että nykyisen pelihaitta- ja mielenterveystyön resurssit ovat leikkautumassa. Koko sosiaali- ja terveyssektorin järjestöjen valtionavustuksia on tarkoitus leikata kolmannes vuoteen 2027 mennessä, ja on todennäköistä, että nämä leikkaukset vaikuttaisivat merkittävästi myös tämän sektorin toimintakykyyn. Onkin syytä arvioida, tulisiko pelihaittatyötä tekevien järjestöjen rahoitusta sisällyttää pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämisen valtionavustuskokonaisuuteen.

k. Rahapelilain 11 luku – Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtävät rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

l. Rahapelilain 12 luku – Muutoksenhaku

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

m. Rahapelilain 13 luku – Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

n. Arpajaislain muutosehdotukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

o. Muut lakiehdotukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

-

4. Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta

Onko teillä muita näkemyksiä tai huomioita esitysluonnoksesta?

-

Sari Aalto-Matturi
MIELI ry:n toiminnanjohtaja